

Izhaja razen ponedeljka in dneva po
prazniku vsak dan.

Začasno le enkrat na teden.

Uredništvo in upravništvo:
Ljubljana, Velika Čolnarska ulica št. 19.

Naslov za dopise: Ljubljana p. p. 168.

Naslov za telegrame: »Napreje«, Ljubljana.
Čekovni račun šte. 14.398.

NAPREJ

Stane mesečno 25 Din začasno 6 Din,
Za inozemstvo 35 Din, začasno 10 Din.

Oglasi:

Prostor 1x55 mm 60 par. Mali oglasi
beseda 60 par, najmanj 5 Din.Dopise frankirajte in podpisujte, sicer se
ne priobčijo. — Rokopisi se ne vračajo.
Reklamacije za list so poštine, proste.

Glasiło Jugoslovanske socialno demokratične stranke (JSDS).

Letnik VII., šte. 46.
Četrtekova
„Naprejeva“ številka
Izhaja kot tednik:

LJUDSKI GLAS

Glasiło
Kmetško-delavske zveze
Stane letno 72 Din — mesečno 6 Din

Kdo so najnevarnejši proti- državni in protisocialni elementi.

Raznih nezakonitih in protiuslavnih dejanj smo se pri jugoslovanskih vladah že tako navadili, da je beseda protizakonit zgubila že ves svoj pomen. Nihče ni več razžaljen, če mu očitaš protizakonitost. Protizakonitosti uganjajo tudi čuvarji zakonov sami.

Znano je, da velja naša ustava samo takrat, kadar je vseč oblastnikom. Morala bi pa veljati vselej in za vsakega, kajti vsi so nanjo svečano prisegli.

No, videli smo, da je našim oblastnikom tudi prisega samo sredstvo za goljufijo. Navadili smo se že, da ne verujemo niti najsvetejšim obljubam.

Vemo in se zavedamo, kar nas je socialnih demokratov, da ne smemo nikomur ničesar verjeti, ampak da moramo vse stvarno ugotoviti. Vemo tudi, da se na nobeno ustavo in na noben zakon ne smemo zanašati, naspotno mi smo prepričani, da bo vsaka ustava in vsak zakon naperjen proti nam, dokler ne bomo izvrševali oblasti sami, dokler se ne bomo vladali sami, dokler se ne bomo upravljali sami.

Vemo to in zglede imamo. Zglede glede zakonov, ki so napravljeni za nas in glede onih, ki so napravljeni proti nam. Zakon o zaščiti delavcev se izvaja proti nam, proti kapitalu pa ne, dasi je napravljen proti kapitalu in njegovemu izkoriščanju proletariata. Enako, kakor se zakon o zaščiti javne varnosti in reda v državi uporablja samo proti proletarcom, proti kapitalistom nikdar. (Fakinov umor spada vsekakor sem, pa še zdaj ni bil kaznovan!) Torej je vseeno, ali so zakoni naperjeni proti nam ali proti kapitalu, vselej se rabijo samo proti nam.

To zato, ker oblastniki niso objektivni, stvarni, ampak presoajo vse le s stališča profita. Svojega lastnega profita ali pa profita svojih gospodarjev. Kdor se dotakne teh profitov, je kriv, pa čeprav imamo zakone, ki obljublja-je nagrado vsem, ki pomagajo odpravljati korupcijo.

Uradnik dobi ukaz, naj izvrši nekaj protizakonitega. Njegova dolžnost bi bila v takem slučaju, da odreče pokorščino, kajti zakon je več nego uradni predstojnik. Kje najdete danes takega uradnika? Ni ga!

Če mu razložite, da dela nekaj protizakonitega, molči, kakor da bi vas ne razumel, dela dalje, kakor da ga ne bi bili opozorili na protizakonitost. Zgodilo se je že, da je bil tak uradnik prisiljen priznati, da dela protizakonito, vendar je delal dalje in se izgovarjal, da ne odločuje on, ampak višji gospodje. »Jaz sem samo uradnik!«

Ni res, da je tak človek »samo uradnik!« To sploh ni uradnik, ampak hlapec! Kdor je »samo uradnik«, izvršuje zakone, ne pa protizakonitosti za hrbtu ali na ukaz svojega predstojnika!

Če pojde tako dalje, potem bodo res lahko Kristanovci prav imeli s svojo žalostno trditvijo, da proletariati ne more zmagati s poštenostjo, ampak edino le z demagogijo. Prav bodo imeli tudi fašistični in komunistični pristaši nasilja, ki hočejo odrešiti proletariati z

diktaturo. Prav bo imel tudi minister n. r. Kristan, ki dela enako z desničarsko demagogijo kakor z levičarskim nasiljem. (V članku o stanovanjskem vprašanju je pretekli teden pisal v »Jutru« pod polnim imenom, da brez sile ne pojde.) Prav bodo imeli oni, ki goljufajo in se izgovarjajo na druge, češ saj goljufajo vsi.

Proletariati pa ne more živeti od goljufije, kajti koga naj goljufa? Mar sama mega sebe?

Kdor to domisli do konca, mora razumeti, da govorijo Kristanovci in vsi drugi demagogi take besede samo zato, da bi opravičili svojo goljufijo in vzeli proletariatu vero v zmago. Brez vere v zmago se proletariati nikdar ne bo združil — čemu bi bila združitev, če bi zmaga ne bila mogoča? To naj premišljuje vsi, ki so še zaverovani v kristanovske fraze o združenju! Pa tudi tisti, ki pravijo, da se bodo organizirali šele potem, ko bodo voditelji združili vse svoje frakcije!!

Proletariati se mora združiti sam, ne pa čakati na voditelje. Oprijeti se mora svojega programa in pravilnika in ga mora izvrševati sam.

Kakor državna ustava in državni zakoni nimajo nobene veljave, če jih imajo oblasti samo zaradi lepšega, tako tudi proletarska ustava in zakoni (program in pravilnik) nimajo nobene veljave, če jih imajo voditelji samo zaradi lepšega.

Programa in pravilnika se držati, ga izvrševati, pokoravati se mu tudi takrat, ko je komu neprijetno, to je edina pot k združitvi proletariata. Kdor se dela iz programa in pravilnika norega, kdor hoče »združevati« brez programa in pravilnika, ta je proti združenju, ta je protisocialen element.

Ustave in zakonov se držati, jih izvrševati, pokoravati se jim tudi takrat, ko je komu neprijetno, to je edina pot h konsolidaciji države. Kdor dela proti ustavi in proti zakonom ta in le ta je protidržaven element!

Če gazijo program in pravilnik voditelji, če kršijo ustavo in zakone oblastniki, torej tisti, ki bi jih morali čuvati, so to najnevarnejši protisocialni oziroma protidržavni elementi.

ODPRAVA SAMOUPRAVE V MEŽICI.

Jutrovske korupcionisti imajo na hrbtu svinčeno afero, ki je zelo osmradila slovenski narod in oškodovala njegove gospodarske in kulturne interese. Sekvestracija in nacionalizacija svinčenih rudnikov, prodaja svinca za narodov blagor in podobne »etično narodne« zadeve »zaslužnih« mož jugoslovenskega zedinjenja, ki so s svojimi »zaslugami« upropastili Jadransko banko prej in Slavensko banko pozneje, da »rešijo« Koroško, da podprejo slovo vseučilišče itd., itd. Nositi na hrbtu tako afero ni malenkost!

Das ist der Fluch der bösen Tat, dass sie fortzeugend immerfort nur Böses muss gebären. (To je prekletstvo hudobnega dejanja, da mora rodet vedno le kaj hudobnega roditi.)

To je tista nesrečna zvezda, ki izpreminja cekine v blato.

To je pa tudi tista še vse bolj nesrečna zvezda, ki je iz mnogih naših poštenih uradnikov napravila korupcioniste, pristaše BBB (Balkan, bakšiš, batine).

To je pa tudi tista najnesrečnejša zvezda, ki je s svojim BBB korumpira-

la toliko delavskih zaupnikov, da govorijo zdaj opeharjeni proletarci: »Vsi so enaki.«

Tako je! Dasi je sokriv vsak, kdor se je dal speljati na kriva pota, vendar je glavna krivda na zapeljivcu, na nasilnežu, na SDS. Ne Strok. komisija, ne SPJ, ne Delavska zbornica, nobena ne bi bila zabredla v blato sleparstva, če bi se ne bila pajdašila s hlapei SDS.

Nositi na hrbtu tako afero in z njo vred vse po njej porojene afere — ne, to ni malenkost, to je peza!

Zato se ne čudimo izbruhom »Jutra«, ki jih je pri pogledu na stomilijonske težave Slavenske banke in z njo zvezanih podjetij (»Slograd« sam tudi ni malenkost!) izbruhnilo 10. in 11. nov. proti delavcem, ki kidajo Avgijev hlev v Mežici, zlasti pa proti sodruhu Möderndorferju.

Vaš cekin, gospodje, se je izpremenil v blato, ker ni bil pošten, mežiških vztrajnih delavcev delo bo pa ostalo zasluga, ker je bilo delo, ne pa cekin!

Nič vam ne bo pomagalo, da po čudnih potih usode še vedno sedijo na odločilnih mestih vaši ljudje, ki dajejo svojim strankarskim pristašem prej vpogled nego pa prizadetim uradom.

Nič vam ne bo pomagalo, če delate kalno ozračje, da bi se izmuznili.

Nemesis, ki vam je prizanesla pri ponarejenih bilancah, vam ne bo prizanesla pri zlorabah, katere vršite z namenom, da bi zakrili, zbrisali ali vsaj odložili polom.

Mežiški občinski odbor in krajevni šolski svet sta bila v ponedeljek v senci bajonetov razpuščena. Ker imajo predpostavljene oblasti premalo stikov s ljudstvom, so morebiti mislile, da so Mežičani taki osli, da bodo s kakšnim strastnim izbruhom zapravili uspeh svojega dolgoletnega organizacijskega delovanja na ta način, da bi kljub svoji znani miroljubnosti s silo nastopili, če prideta razpuslit gg. sreski poglavar in komisar sama, naslanjajoč se samo na mežiške orožnike. Tudi tuji orožniki so prišli in tudi orožniški kapetan iz Maribora. Dela niso našli, ker naše orožje je duha meč, proti kateremu bajoneti nič ne opravijo.

Zahtevali so, naj se skliče takoj občinska seja. Seveda, ker ne poznajo krajevnih razmer, ki tega sploh ne dopuščajo, in zakona, ki določa, da mora biti vsaka seja 3 dni prej sklicana. Župan je obljubil sklicati sejo za torek popoldan, ki pa ni bila sklepčna. Navzoči so protestirali, da so dobili vabilo prepozno. Seja bo šele v nedeljo ob 11. uri.

Razpust se utemeljuje z »razsipnim gospodarstvom«, ki je bilo baje ugotovljeno pri reviziji občinskega in šolskega gospodarstva, o kateri smo poročali v »Napreju« 16. oktobra takole:

Mežiški občini in njenemu krajevemu šolskemu svetu je izrazila vlada največje nezaupanje s tem, da mu je naprtila nenapovedano revizijo vsega gospodarstva in računov. Strinajst dni je trajala revizija. Mnogo časa nam je sicer vzela, vendar pa smo je bili veseli. Prav je, da se pregledajo računi in zelo prav bi bilo, če bi se računski povsod tako pregledovali in da bi se tudi povsod — tako v redu našli!

Pri reviziji o razsipnosti ni bilo govora. Zapisnika o reviziji pa ni prejela ne občina ne kraj. Šolski svet, kljub zahtevam. Tudi pri razpustu ne, čeprav se odlok na to revizijo sklicuje. Najbrž mislijo oblasti, da je dovolj, če

ve »Jutro«, kaj in kako, oziroma če se le dela, kakor da bi revizijsko poročilo poznalo.

Nam se zdi, da ima vse skupaj le namen diskreditirati Mežičane in njih delo. To zlasti, ker je prišlo začetkom novembra v časopise, da je nova šola v Mežici zgrajena po zaslugi — rudnika, čeprav se je rudnik z vsemi štirimi šole branil in jo zavlačeval. »Narodnevnik« je prinesel 11. nov. prav dober popravek, podpisan po Krajevnem šolskem svetu v Mežici. — Vel. župan je 23. sept., ko je določil tudi revizijo, ustavil izplačilo doklad, tako da je ostala občina in šola brez denarja, in da so ljudje mislili, da je morebiti res zmanjkalo denarja. Če bi se o položaju pri Slavenski banki kaj uradno ugotovljenega in resničnega zvedelo, bi morebiti prišlo tudi na dan, da je teh sitnosti v Mežici kriva tudi skrb prijateljev Slavenske banke in podjetij, ki so z njo v zvezi — tam je treba zdaj mnogo denarja. Sitnosti so na vseh koncih in krajih, zato se morebiti govori o razsipnosti zdaj, namesto da bi se bilo govorilo takrat, ko so bili odobreni proračuni itd.

Po koroškem zakonu se morajo najkasneje v 6 tednih po razpustu obč. odbora razpisati nove volitve. Če se ne bodo razpisale, bo to nov dokaz, kako se oblasti bojijo samouprave ljudstva. Krajevni šolski svet pa sploh na ta način ne more biti razpuščen, kakor se je zgodilo v Mežici — seveda če zakoni kaj veljajo, tisti zakoni, ki jih odlok o razpustu navaja...

Borba bo vroča — a prijetna za ljudi, ki se ne bojijo javnih računov.

Kongres avstrijske socialno- demokratične stranke.

S. dr. Oton Bauer o demokraciji in
diletanturi.

(Nadaljevanje.)

Ko smo odgovorili na prvo vprašanje, ki ga postavlja na dnevni red današnja situacija v Avstriji, moramo odgovoriti na drugo: s kakšnimi sredstvi bomo nasprotnika premagali. Ta problem zanima proletarce vseh dežel od leta 1917 neprenehoma; problem zavzetja oblasti je vprašanje, zaradi katerega se je delavstvo v mnogih deželah razcepilo do popolne nemoči. Naš projekt programa odgovarja na to vprašanje: Delavni razred je v Avstriji priporil demokratično republiko in to demokratično republiko je vsilil meščanstvu. Sedaj hočemo to izkoristiti, da si priborimo v republikli vlado z demokratičnimi sredstvi. Mi moramo buržoazni duhovni vpliv pri ljudstvu izpodrinuti, pridobiti večino ljudstva in z demokratičnimi sredstvi priboriti oblast in moč.

Na ta način dobimo razredno vlado delavskega razreda, ki ima namen iztrgati iz rok kapitalistov in veleposestnikov produkcijska sredstva ter na ta način ustanoviti demokracijo, ki ne bo več razredna vlada — temveč samouprava solidarnega ljudstva. To je prva misel. Druga pa ji sledi. Mi pa dobro vemo, da bo buržoazija, takoj, ko pade demokracija nam v roke in postane za njihovo denarno mošnjo nevarna, postala protidemokratična, monarhistična, fašistična. Buržoazija bo v takem momentu poskušala strmo-glaviti demokracijo in postaviti faši-

Kakor je delala že Vaša stara mati, bilo je pravilno.

Kuhala je svojo kavo samo s

Pravim Franckovim kavnim pridatkom.

Ta je danes še vedno tako fin kakor izvrsten pridatek k zrnati in žilni kavi ter bo to tudi zmeraj ostal.

stično diktaturo. Zato zahteva naš program samoobrambo proletariata, obrambno vzgojo mladine, zvezo vojakov in proletarcev; če bomo uspeli vzgojiti tudi policije, vojake in žandarmerijo v zvestobi k republiki, potem se buržoazija ne bo upala izvršiti udara. Tretja misel pa je: če pa navzlic vsem našim naporom in obrambe demokratičnega načina boja, buržoaziji uspe razrušiti demokratično torišče boja, potem nima proletariata nobenega drugega izhoda, kakor v državljanski vojni osvojiti oblast. Tako osvojena oblast pa se ne more drugače izvrševati, kakor v formi diktature. To hoče povedati projekt programa. Razumljivo je, da je ta del programa vzbudil raznoliko kritiko. V bistvu je kritika dvojna: ena skuša biti stvarna, druga pomeni bolj prepričevalni terminologije. Mnogi sodrugi vprašujejo: Čemu pripisovati nasilju samo defenzivno vlogo? Čemu o tem govoriti? Ostanimo pri stari formulaciji: mi hočemo voditi boj z vsemi sredstvi, ki vodijo k cilju in odgovarjajo naravnemu pravemu čutu ljudstva. Tako kritizirajo mnoge organizacije to točko. Njim moram odgovoriti, smatram to vprašanje za najodločilnejše — da po mojem prepričanju program ne more drugače govoriti. Mi moramo delavstvu dopovedati, jasno in odločno, da bomo silo rabili samo tedaj, če nam razrušijo demokracijo. Kaj znači rabiti silo? Sila znači državljansko vojno. Mi moramo računati z ozirom na fašistične grožnje, da nas nasprotnik lahko postavi v situacijo: braniti se z orožjem ali pa podleči. Mi tega boja nečemo, mi zaupamo v duševne sile. Na pota nasilja nas lahko prisili samo nasprotnik, če nam vzame možnost z duhovnim orožjem nastopati. Kaj znači državljanska vojna nam kaže Rusija. Državlјanska vojna znači lakoto, znači razrušitev gospodarskega življenja.

Socializem je samoodločba delavskega razreda. Izvrševati nasilje zahteva žrtve ne samo žrtve buržoazije, temveč tudi proletariata mora glavni del svojih svobod in v tem slučaju žrtvovati. Marks in Engels sta večkrat govorila, da je demokratična republika posebna oblika proletarske diktature. Marks in Engels torej nista postavila ta dva pojma kot nasprotujoče, temveč sta smatrala, da proletariata s pomočjo oblasti v demokratični republiki lahko strmoglavijo buržoazijo in jo podvrže. Lahko govorimo namesto diktature — razredna oblast. Toda ne moremo imenovati vsako buržoazno oblast diktaturo. Je razlika med diktaturo fašizma v Italiji in razredno vlado buržoazije v Avstriji. Demokracija ni samo vlada večine temveč svoboda duševnega boja za pridobitev večine. Dokler imamo to svobodo se bomo borili z duševnimi sredstvi. Ako pa nam bo hotela buržoazija vzeti to svobodo, jo bomo branili tudi s silo. Najboljše je, da proletariata izvršuje državno oblast v obliki demokracije. To je najboljša garancija za ustvarjanje proletarskega socializma. Če pa nas nasprotnik prisili z velezidajo, z zarotami z zvezo z zunanjimi našimi sovražniki, pa se ne bomo ustrašili pristopiti k diktaturi, k sili, k izjemnemu stanju. Vse to pa govorimo zato, da proletarski razred razvije v sebi vse one moralne in intelektualne lastnosti, brez katerih se socializem ne more graditi. Razvoj proletarske zavednosti ima razne stopnje. Profesionalna in strokovna solidarnost še ni razredna zavednost. Šele kadar delavec vse stvari gleda, razpravlja in deluje s stališča in v interesu celokupnega delavskega razreda, šele tedaj lahko govorimo o razredni zavednosti.

Socialistična družba se ne more uresničiti čez noč. Prehodna doba, ki sledi kapitalistični, bo trajala genera-

cije. Poleg kapitalističnih podjetij bodo delovala socialistična. Socializem bo zmagal samo tedaj, če bodo socializirana podjetja delala boljše in cenejše, a delavce in nameščence boljše plačala kot kapitalistična. Tako na primer delujejo občinska podjetja na Dunaju. Odločitev med socializmom in kapitalizmom bo padla v produkciji. Ona produkcijska forma bo zmagala, za katero bodo delavci in nameščenci boljše delali. Zmaga v razrednem boju bo odločena z razredno zavednostjo.

Janez Kocmur:

Proti korupciji in silja in denunciantstvu

Koncem minulega meseca so priobčili časopisi vest, da se je v Beogradu ustanovila »Liga za zaščito državlјanskih pravic.« Vest je vsekakor razveseljiva, ker priča, da tudi v meščanskih krogih še ni popolnoma izumrl čut za zakonitost. Namen Lige in sredstva, ki se jih hoče poslužiti, je razviden iz deklaracije, ki jo je izdal pripravljalni odbor, in ki se glasi:

Deklaracija.

Zivimo v dobi, ko so postali zakoni, s katerimi se zajamčujejo pravna svoboda osebe, zborovanja in besede ter druge pridobitve demokracije, samo še krpa papirja, ki je reakcionarni režim ne spoštuje. Razen zakonitih in napol zakonitih sredstev se poslužuje režim pri preganjanju opozicije še drugih najrazličnejših metod. (N. pr. oboroženih privatnih društev. Op.) Tu navaja deklaracija več slučajev šikan in preganjanj državlјanov. Med drugim ugotavlja, da je bilo januarja in februarja radi komunistične propagande aretiranih okoli 300 oseb, ki so bile obtožene in mnoge od njih tudi trpinčene v zaporu, obsojena pa ni bila nobena. O priliki zadnjih občinskih volitev v Dalmaciji so bili razveljavljeni mandati občinskih odbornikov, mnogi so bili celo aretirani. Vsi, ki delajo na izgradnji delavskega sindikalnega gibanja, so vsak dan izpostavljeni najrazličnejšim šikanam in preganjanju od strani policije. Policija in njeni plačanci, kmetska zborovanja (tudi delavska. Op.) vrlo pogosto razpuščajo (večinoma sploh zabranjujejo. Op.). V nevarnost zlostavljanja prihajajo celo narodni poslanci, ako jih nihče ne brani. (Slučaj poslancev dr. Krafca, inž. Košutića, Šime Gjukića, dr. Sekulića, Djule Dimitrijevića, Tomislava Tomljenovića, Čede Kokanovića i. dr.). Policija in ob nje organizirani neodgovorni elementi so razbili celo shode radikalnega predsednika beograjske občine Bobića. Še več. Orožniki so celo šefu ene vladnih strank (Stjepanu Radiću. Op.) z revolverji prepredili besedo na njegovem potovanju po Dalmaciji.

Dovolj je tudi znano, kakaj je ostal pri zadnjih skupščinskih volitvah Nastas Petrović brez mandata. Tudi sam zakon o uradnikih je tak da postajajo mnogi načelni nasprotniki režima v naši državi brez službe in kruha. Vsled tega se pojavlja pri nas bolj ko kje drugod sama od sebe potreba po organizaciji, katere namen bi bil sledeči:

Namen organizacije.

1. Da se bori proti samovolji oblasti za zaščito državlјanskih pravic.
2. Da napne vse sile za zboljšanje higijenskih razmer v jugoslovanskih zaporih, in posebno z navedbo boljšega režima za politične kaznjence.
3. Da se bori proti vsakemu kršenju zakona.
4. Da nastopi zoper vsako moralno in fizično zlostavljanje ter moralno upropastje opozicionalcev.
5. Da v vseh konkretnih primerih kršenja zakona v javnosti energično protestira proti takim metodam in da jih javno žigosa.
6. Da organizira borbo proti reakciji na vseh poljih ter predvsem izvede ak-

cijo za odpravo vseh zakonov in zakonskih odredb, ki so reakcionarne.

7. Da podpira vse one posameznike in njihove družine, ki bodo zaprti ali preganjani radi političnega delovanja proti reakciji.

To deklaracijo so podpisale mnoge znane osebnosti, med njimi na prvem mestu predsednik beograjske akademije znanosti prof. dr. Jovan Cvijić. Med podpisanimi je tudi več politikov, ki z ozirom na svoje delovanje v pretekli dobi ne dajejo polnega jamstva za iskrenost. Vsekakor je zaznamovati kot velik napredek, da se je pojavil odpor zoper nasilje in nezakonitost tudi med znanstveniki svetovnega slovesa, kakor je Jovan Cvijić.

Posebno je treba podčrtati, da govori deklaracija o plačancih policije, o preganjanju delavcev na polju sindikalnega gibanja itd. Tu ne bo težko uganiti, koga deklaracija misli, saj lahko vidi vsak, kdor ni popolnoma slep, kje in kakšna je nagrada protežirancev, pravzaprav plačancev. Deklaracija je najostrejša obsodba izključitve neodvisnih delavskih sindikatov iz Delavskih zbornic, a obenem tudi onih, ki so to izključitev povzročili.

Umor zagorskega rudarja Fakina v Trbovljah je še nekaznovan, posamezniki pa trdijo, da lahko s prstom pokažejo na morilec. Poleg tega so slučajji Rudolfa Juvana, Jakoba Zadravca in drugi, ki kričijo do neba po zakonu. Zakon o zaščiti države in način kako se ta zakon izvaja, odpira na široko vrata raznim denunciantom. Težko nalogo si je nadela Liga. Ali jo bo pa tudi zmogla? V Jugoslovanski socialni demokraciji bo imela odločnega soborca, o tem ne dvomim.

Povod za priobčenje gorenje deklaracije mi je dal predvsem članek:

»Da se razumemo!«

ki je izšel v 245. številu »Narodnega Dnevnika« od 30. okt. t. l., glasi se:

Iz vrst pristašev bloka levih in delno, če se ne motim, tudi iz vrst katoliških akademikov so se v poslednjem času pojavile pole sledečimi vsticami:

»Podpisani zahtevamo, da se Iskra odstrani iz SSLU*, ker je kot glavni in scenarist znanih denunciacij slovenskih levčarskih dijakov in katoliških »Razorašev« predlanski zakrivil množico policijskih in disciplinarnih persekucij, izključitev in blizu dvajset izgubljenih mladih eksistenc.«

Z ozirom na ta apel se mi zdi potrebno, da javnosti, posebno naši dijaški javnosti vso zadevo pojasnim.

Prti koncu šolskega leta 1924-25 se je vršilo nešteto policijskih preiskav pri dijakih (levičarjih in katoliških) nakar so še sledile disciplinarne preiskave in izključitve. Rezultat teh nezaslišanih persekucij je bil naravnost grozen. Kako se je vse to izvrševalo, navajam samo dejstvo, da so v Novem mestu v nekaterih slučajih izvrševali orožniki hišne preiskave pri ondnotnih dijakih, nakar so bili ti odgnani — števila nevem točno — kot najhujši razbojniki v spremstvu žandarjev z nasajenimi bajoneti.

Iniciativa teh persekucij je bila dana brez dvoma iz vrst takozvanega naprednega dijaštva v Ljubljani, ki se je zbiral v »Preporodu«. Posebno se je tu odlikoval g. Vekoslav Iskra, proti kateremu sta iznesla že pred meseci gotove očitke »Slovenec« in »Narodni Dnevnik«.

Iz zgoraj navedenih vstic, kjer se v kratkem analizira vsa obtožba proti iniciatorju in scenaratorju g. Iskre, je jasno razvidno, da je eliminiranje takega človeka iz SSLU, kakor je Iskra, nujno potrebno, kajti konstatirati moram dejstvo, da je ta obtožba popolnoma resnična.

K temu kratkemu pojasnilu hočem omeniti še sledeče:

* Švôt slušateljev ljubljanske univerze.

V sredo 27. oktobra se je vršil sestanek akademskih klubov »Jadrana« in »Triglava« glede skupne kandidature g. Iskre na katerem se je baje »Triglava« izjavil, da ne kandidira g. Iskre, ako ta ne ovrže očitkov denunciantstva.

Ta sestanek pa je prinesel sledeč rezultat: G. Iskra na očitke, da je denunciral, ni reagiral in jih ni z argumenti ovrgol.

Kaj se to pravi?

Da g. Iskra ne more dokazati, da ne bi bil eden glavnih in scenarjev denunciacij maja meseca lanskega leta.

Sicer je g. Iskra samo v pobožni želji zavijal oči in dokazoval, da je moral izključiti mojo osebo iz »Preporoda« samo zgolj iz nacionalističnih razlogov in da je bil kot nacionalist (Jugosloven) upravičen tako postopati, kakor je postopal lani. Ali naivnemu g. Iskri in njegovi najbližji okolici, ki je menda zelo podobna njemu — hočem pripomniti samo to, da slovenski akademiki ne nastopajo proti Iskri radi tega, ker je izključeval iz »Preporoda«, temveč zato, ker je izključene dijake »Preporoda« in dijake neorganizirane (izven »Preporoda«) denunciral in s tem insceniral tista znana policijska preganjanja srednješolcev cele Slovenije. Izključitev dijakov iz »naprednega« »Preporoda« ni še nikak madež, ali velik madež je — denuncirati ubogega slovenskega študenta pri pristojnih političnih in šolskih oblastih.

Mislím, da me g. Iskra in njegova, vse časti vredna okolica razume!

G. Iskra in vsi tisti, ki ga protežirate, vedite, da slovensko dijaštvo ne smatra za malenkost denunciacije, da ne vidi v dvajset izgubljenih mladih eksistencah malenkost, da ne vidi v izključevanju dijakov iz vseh srednjih in njim sorodnih šol — malenkost.

O denunciantih ne sme biti ne duha ne sluha v SSLU, kajti lep ugled bi imela ljubljanska univerza sama kot taka, a še bolj dijaštvo, čigar reprezentantje bi bili ljudje, ki bi nosili na svojem čelu pečet najpoglednejšega človeškega dejanja — denunciantstva.

Fr. Aleš, bivši realec - šestošolec.

Beseda g. Aleša je tako jasna, da bi bila vsaka nadaljna pripomba odveč. Tudi moj sin Lojze, učenec VI. razreda II. drž. realne gimnazije v Ljubljani, tedaj komaj 16 let star, je bil denunciran kot protidržaven rovar. Pri hišni preiskavi mu je bila zaplenjena mala šolska beležnica, radi katere se mu je grozilo, da bo izročen sodišču. Da se izogne preganjanju, je v noči od 2. na 3. junija 1925 pobegnil neznanu kam. Pozneje je policija izjavila črno na belem, da ni imela vzroka postopati proti njemu.

Kot oče ubleglega sina imam pravico oglasiti se. Zivo mi je še v spominu, kako sem se dne 2. junija 1925 ponoči na ljubljanski glavni postaji, odhajajoč v Zagreb, poslovil od njega. Nemo mi je stisnil desnico in še dolgo zrl s solznimi očmi za odhajajočim vlakom. Poznal sem njegove značaje; bil je resen in trd napram sebi, vedel sem, da se nekaj godi v njem — a da sva se videla zadnjikrat, da bo že par ur pozneje ostavil rodni dom, mater in brate, tega niti najmanj nisem slutil. Kaj se je zgodilo, sem zvedel šele iz časopisov — domači se me o dogodku niso upali takoj obvestiti...

Nadaljnih dogodkov ne bom popisoval. Vse, kar vem o stvari, sem zvedel šele pozneje. Tudi o hišni preiskavi.

Nedavno mi je zatrjeval neki bližnji sorodnik Vekoslava Iskre, da je ta glede očitkov, ki mu jih naprtuje g. Franc Aleš, popolnoma nedolžen. Trdil je, da je bil Iskra k umazanemu dejanju primoran oziroma zapeljan po neki »višji« osebi, ki mi jo je imenoval. Od druge strani so mi bile imenovane nadaljne osebe, vse jako vidne v vrstah samostojnih demokratov. Če je stvar taka, krivda Vekoslava Iskre

ni manjša, temveč spadajo žnjim vred vsi kriveci na sramotni oder.

Poziv g. Franceta Aleša, da denunciant ne spada v SSLU, je res preskromen. Kdor je javno žigosan kot denunciant, pa se tega očitka ne opere popolnoma, zlasti ako ima na vesti toliko žrtev, ta tudi na univerzo ne spada, je sploh nemogoče v družbi poštenih ljudi.

Zadeva Vekoslava Iskre je zadeva vse poštene slovenske javnosti. Zato sem prepričan, da bo slovensko študentstvo znalo varovati svojo čast edine slovenske univerze in čast slovenskega naroda. Težki očitki obremenjuje gospoda Vekoslava Iskro — zato naj govori; toda jasno!

V Zagrebu, dne 4. novembra 1926.

ŽIKA

je najboljša žitna kava!

III. kongres Delavskih zbornic v Beogradu.

(Nadaljevanje.)

Debata.

Po pravilniku, ki ga je predpisalo kongresu centralno tajništvo, je bil določen referentom čas 1 uro, koreferentom 20 minut, debatantom po 10 minut k vsaki točki dnevnega reda. Glavni referent pa je govoril 1 in pol in V. Pfeifer skoro 2 uri. Debata se ni vršila po vsaki točki, temveč šele potem, ko so končali referenti svoje referate. Centralni sekretar je le z nevoljo pripustil daljšo debato, češ da je 6—7 ur diskusije veliko preveč. Oglasilo se je ca 40 govornikov — večinoma social demokratov in neodvisnih. Narodni socialist Juvan je moral pokazati svojo antipatijo do diskusij in proletarske demokracije ter je apeliral na kongresne delegate, naj ne sabotirajo kongresa z diskusijo.

Debato je otvoril s. L. Klemenčič. Izvajal je sledeče: Nemogoče je v 10 minutah pokazati na vse zmotne predložene memoranduma o gospodarski krizi in pa referata dr. Topalovića o gospodarskem stanju. Ker se kot delegat Kmečko delavske zveze, ki stremi delovati v okvirju socialno demokratičnega programa načelno ne strinjam z izvajanjem v memorandumu in v glavnem referatu, sva s s. Leskoškom pisмено predložila resolucijo o gospodarskem stanju in prosila, da komisija dovoli to resolucijo kot oddvojeno mišljenje prečitati in zagovarjati. Komisija tega ni dovolila, ni niti na naše pismo odgovorila. Nemogoče je torej v 10 minutah povedati vse, kar bi bilo potrebno. Hočem opozoriti samo na par bistvenih zmot referata in predloženega memoranduma. Dr. Topalovič je trdil, da je gospodarstvo ekonomski organizem. Organično teorijo gospodarstva zastopajo krščanski socialisti. Ona je zmotna, ker ne odgovarja stvarnosti. Gospodarstvo ni organizem, temveč je sistem, ustvarjen od ljudi, a ne od prirodnih, nespremenljivih zakonov. Sistem gospodarstva se menja, a ne raste in ne umira kakor kakšno organično bitje. Zmotna predpostavka, da je gospodarstvo organizem, zavaja delavce v apatijo, češ saj ne moremo ničesar spremeniti. V to zmotno pada tudi dr. Topalovič, ko trdi, da mora mlinska industrija v Banatu propasti, ker je odrezana od prejšnjega avstro-ogrškega velikega trga. Če smo dosledni tej teoriji, potem moramo trdit, da mora propasti vsa industrija v prečanskih krajih. Zmotna je trditve, da je okrog 200.000 delavcev odveč v proizvodnji v SHS. Ako je vladajoča družba nesposobna, da organizira proizvodnjo za ogromne potrebe SHS prebivalstva, ki stanuje v človeka nevrednih stanovanjih, ki je slabo obuto, slabo oblečeno, s tem ni rečeno, da ta industrija mora propasti. Odvisno je od družbe, a v veliki meri tudi od delavskega razreda, da produkcija v SHS ne propade, temveč da se dvigne.

Nestvarne in netočne trditve so tudi v memorandumu. Trdi se, da je prvi vzrok krize gospodarstva v SHS, njegov prehitri razvoj v prvih letih po vojni. Vsi pa vemo, da prva leta po vojni v Srbiji takorekoč ni bilo nobene industrije, da je tudi poljedelstvo pro-

padlo, ker je bilo razrušeno in uničeno. Vzroki so v zastalosti naših privrednikov v poljedelstvu in v industriji. Še povsod vlada fevdalna miselnost in fevdalni način eksploatacije.

Nezaslišano je, da memorandum predlaga kot daljne mere zboljšanja, da se v zemlji stremi uvesti zakonitost in demokratski parlamentarizem in narodno samoupravo. Mi mislimo, da bi bile to prve mere v boju zoper gospodarsko krizo.

Predvsem pa je potrebno, da se delavski razred kot glavni faktor v gospodarstvu organizira in uveljavi. Trdno pa bodo stale samo one delavske organizacije, ki bodo zgrajene in ki bodo delovale na podlagi proletarske demokracije. V Delavskih zbornicah te demokracije dosedaj ni bilo. Volitve v Sloveniji, postopanje z neodvisnimi sindikati v Beogradu in drugod, dokazujejo ravno nasprotno.

Kako moremo zahtevati od buržoazije demokratično ureditev države, ako mi sami v delavskih institucijah in organizacijah ne postopamo po načelih proletarske demokracije? Zato apeliram na kongres, da v diskusiji pretrese našo resolucijo in njene dobre strani odobri. Delavci na kongresu so ta izvajanja pazljivo poslušali.

Glavni referent neodvisnih sindikatov je bil Laza Stefanović, tajnik CRSD Referent je ostro kritiziral delo raznih predstavnikov v Delavskih zbornicah ter prečital dolgo resolucijo, ki jo predlagajo neodvisni sindikati.

Po drugi točki je s. Leskošek podal oddvojeno mišljenje in resolucijo o davčnem vprašanju, ki je natisnjeno v zadnji številki. Neodvisni so tudi predložili svojo resolucijo, v kateri licitirajo s socialpatrioti v demagogiji. Zahtevajo, da naj bodo oproščeni davka

vsi oni, ki imajo 36.000 Din letnih dohodkov in obenem naj se odpravijo vsi indirektni davki.

Celo delegat krščanskih socialistov je ugotovil, da je naša resolucija od vseh predloženih najboljša. (Samo škoda, da je kršč. soc. ne izvršujejo, ako so jo spoznali za dobro.) Tudi eden od predsednikov kongresa je smatral našo resolucijo za boljše ko vse ostale.

Referent se ni upal polemizirati z našimi resolucijami. Ni mogel navesti niti enega stavka iz njih, ki bi bil nestvaren. Zato tudi ni predlagal, da kongres zavrne priložene resolucije, temveč je predlagal, da njegove sprejme, naše pa prevzame v proučevanje. Upamo torej, da se bo centralni sekretariat kaj iz njih naučil, pričakujemo pa od njega, da jih objavi v tisku, ako ima še troho demokratičnega mišljenja.

Debata ni bila taka, kakor bi morala biti na kongresu Delavskih zbornic, ki predstavljajo cel delavski razred. Preditelji kongresa niso upoštevali proletarske demokracije. Hoteli so sugerirati svojo ideologijo, ki pa ni proletarska, vsemu kongresu. Deloma se jim je to posrečilo, ker je bila večina delegatov deloma odvisna, deloma nezavedna.

Svobodne, proporcionalne direktne volitve po vseh Delavskih zbornicah, ki jih zahtevamo, bi brez dvoma to važno delavsko institucijo pomaknile na tisto stopnjo, ki bi odgovarjala interesom delavskega razreda in socializma. Toda birokracija noče nič slišati o proletarski demokraciji. Zato mora delavstvo od spodaj pritisniti s svojo zavednostjo in organizacijo, na birokracijo, da bo spoštovalo delavsko demokracijo.

Enrilo

Splošno priljubljen
kavni nadomestek
okusen i cenen.

Dobiva se v vseh
dobro asortiranih
kolonijalnih trgovinah.

Kaj pa to pomeni: Delavska zbornica bi morala dati pri sebi včlanjenim organizacijam denar za brezposelne v gotovini. Pripetilo se je pa, da je zbornica kupila od Stokovne komisije v Šelenburgovi ulici zalogo raznih brošur, ki jih ta ni mogla prodati. Zbornica jih najbrže tudi ne more. Zato jih je oddala organizacijam, ki so ji morale potrditi, kakor da bi prejele gotov denar. Ali naj dajejo organizacije brezposelnim brošure mesto denarja? To se je zgodilo organizaciji privatnih nameščencev, ki ima zdaj prijetno dolžnost, prodajati brošure, ako hoče zadostiti svoji dolžnosti napram brezposelnim, klerikalnim in fašistovskim organizacijam se to najbrže ni zgodilo. Po tem sodeč mora biti poslovanje zbornice res vzorno. Pa saj ni čudno, ako med vsemi dobro plačanimi nameščenci Del. zbornice ni nobenega za knjigovodstvo, da ga mora voditi nekdo zunaj zbornice. Ali pa so morda knjige preveč komplicirane? — Nadzorni odbor naj se za ta slučaj malo pobriga.

V kulturno prosvetnem odseku Delavske zbornice zastopa »Svoboda« njen predsednik g. dr. H. Tuma, Kerkovo mladino tudi njen predsednik g. Kordin, »Bratstvo« zastopa orjunaš dr. Joža Bohinjec. O »Bratstvu« smo dozdaj imeli sicer boljše mnenje, zdaj se nam pa zdi, da je zlasti pisava v »Kladivarju« podobna pobeljenemu grobu, kajti nemogoče je, da bi se mogel z njo strinjati orjunaš, kaj še, da bi dr. Bohinjec kot voditelj oziroma vpliven član tega društva tudi v praksi izvrševal načela programa, ki ga s tako vnemo zastopa »Kladivar« glasilo narodno socialistične mladine. Tudi tu je torej kakor povsod drugod, lepa pisava le pesek v oči idealni mladini. — Z nazori kapitalističnega so-

rodstva se pa popolnoma strinja, da KDZ v ta odsek ni bila pozvana, čeprav ima tudi svoje kulturne sekcije. s Gorje. Krajevna org. JSDS in KDZ v Gorjah sklicuje za dne 14. novembra člansko zborovanje ob 15. uri v Spod-

Najboljši šivalni stroj in kolo

Je edino le

GRITZNER in ADLER

GRITZNER in ADLER

za domačo obrt in industrijo v vsehopremah.

Istotam pletilni stroj DUBIED

Pouk v vezanju brezplačen - Večletna garancija - Delavnica za popravila - Nizke cene, tudi na obroko

JOSIP PETELINC
LJUBLJANA

blizu Prešernovega spomenika

njih Gorjah v prostorih gost. Vavpotič. Dolžnost vseh članov je, da se zborovanja udeležijo. Pripeljite somišljenike s seboj!

21. novembra ob 15. se bo pa vršil občni zbor z običajnim dnevnim redom istotako v Vavpotičevi gostilni. Odbor.

TISKOVNI SKLAD.

Zadnji izkaz 6. nov. 1926	Din 11.596.00
Ivan Kocmur ml. v Ljubljani	Din 20.—
Nameščenec OUZD v Ljubljani	Din 4.—
I. E., Zagreb	Din 2.—
Mihael Varmonočnik, Store	Din 5.—
Hermína Resnikova, Store	Din 5.—
Mihael Freče, Store	Din 2.—
Neimenovani, Store	Din 2.—
Pav. Vurničar, Mežica	Din 5.—
Ožbold Jež, Mežica	Din 5.—
Jože Perovec, Mežica	Din 5.—
Franc Osojnik, Mežica	Din 2.—
Ludvik Kopmajer, Mežica	Din 5.—
Filip Grabner, Mežica	Din 5.—
Franc Trebove, Mežica	Din 4.—
Franc Blatnik II., Mežica	Din 2.—
Robert Lampreht, Mežica	Din 4.—
Jože Ipavc, Mežica	Din 3.—
Leopold Ozimic, Mežica	Din 5.—
Ivan Vrečer, Mežica	Din 10.—
Lovro Vidic, Mežica	Din 10.—
Joško Vodopivec, Mežica	Din 10.—
Martin Komar, Mežica	Din 4.—
Franjo Langof, Vrhnika	Din 14.40

Skupaj Din 11.780.—

Zgornja Bistrica. V nedeljo, dne 31. oktobra 1926 se je vršil javen shod naše stranke, na katerem je poročal s. Leskošek iz Celja. Na shodu so se razpravljale sledeče točke: 1. Pomen socialno demokratične organizacije. 2. Demontiranje ekspozitur boln. blagajne. 3. Razno. Sodrugi Leskošek je obširno razpravljalo o delovanju naše stranke in o razkolnikih, ki so skušali stranko razbiti. Naglašal je potrebo sukupne politične in strokovne, gospodarske ter kulturne organizacije. Obrazložil je sistem sindikalizma in celovstva, ki ga še vedno zagovarjajo

Moja žena in jaz

sva istega mnenja in tudi Vi boste strmeli, videči, kako postaja Vaše lice mladeniško sveže, Vaša koža gibka in baržunasto mehka in Vas lajeje s svojim izgledom vedno bolj vesele, če bodete, kakor mi, dnevno rabili:

Fellerjeva mila zdravja in lepote z manko »Elsa«, najplemenitejše kakovosti. Vsebujejo medicinsko preizkušene, dobro delujoče sestavine, ki se vpijejo v kožo in jo oplemenjujejo.

Poizkusite enkrat:
»Elsa« lilijsino mlečno milo,
»Elsa« rumenjakovo milo,
»Elsa« glicerinsko milo,
»Elsa« boraksovo milo,
»Elsa« katransko milo,
»Elsa« milo za britje — in nikdar ne boste hoteli uporabljati drugega mila.

Za poizkus 5 kosov »Elsa« mila že z zavojnico in poštnino vred 52 Din.

Te cene se razumejo le, če se pošlje denar vnaprej, ker se proti povzetju poštnina zviša za 10 Din.

Naročila nasloviti razločno tako-le:

EVGEN V. FELLER, LEKARNAR, DONJA STUBICA, ELZATRGOŠTEV. 252. (Hrvatska).

naši nasprotniki okoli SPJ pod kruno »ujedinjenja«, dočim se vedno organizirajo po načinu celovitosti, da imajo delavce razdeljene po raznih profesijah. Med delavce pa prihajajo in kričijo, da so »zedinjeni«. Da bi delavci ne spoznali njihove stranke SPJ, pa agitirajo za združenje. Kakšno je to združenje, se najbolje vidi, da n. pr. tiskarji i. dr. še vedno niso pri SPJ oziroma njeni strokovni komisiji včlanjeni. Člani tiskarskih organizacij Eržen in drugi taki »zedinjevalci« pa hodijo med delavstvo in agitirajo za strokovno komisijo, za tisto komisijo, pri kateri še sami niso včlanjeni. Ali si morete predstavljati večjo demagogijo. Isto je tudi z železničarji, tudi oni še ne priznavajo SPJ, vendar njeni voditelji trdijo, da so železničarji tudi v SPJ. Takemu kolebanju in varanju delavcev mora biti konec. Konec tega početja bo pa le tedaj, kadar se bodo delavci zavedali in kadar bodo zahtevali od tistih, ki agitirajo za »zedinjenje«, da bodo najprej tudi sami zedinjeni. Ni več čas, da bi politične organizacije hodile drugo pot kakor strokovne, gospodarske in kulturne organizacije. K drugi točki se je ostro kritiziralo postopanje blagajniškega zdravnika dr. Jagodiča v Slov. Bistrici, posebno slučaj Zafostnik Anton, ki je bil ranjen in katerega zdravnik ni pravočasno zdravil. H koncu je bila sprejeta sledeča resolucija:

Resolucija,

soglasno sprejeta na javnem shodu Kmetstvo delavske zveze, dne 31. oktobra 1926 v gostilni pri Gruberju v Zgornji Bistrici.

Zbrano članstvo JSDS in KDZ v Zg. Bistrici ugotavlja, da je popolnoma zgrešena politika nekaterih merodajnih činiteljev, ki gre za tem, da se ekspozičure OUZD demontirajo.

Članstvo OUZD zahteva, da ostanejo dosedanje ekspozičure, zahteva nadalje, da se upostavi tudi ekspozičura v Slov. Bistrici. Svoji sklep utemeljuje s tem, da je v Slov. Bistrici več članstva kakor pa v Slov. Konjicah. Slov. Bistrica ima tudi vse boljše železniške zveze kakor pa Slov. Konjice.

Dobrava pri Bledu. — Med delavstvom se zadnji čas širijo govornice, da so v Elektrodni tovarni nastale čudne homatije. Nastalo je s tem tudi nezadovoljstvo, ki se pri delavcih nič kaj ne zrcali. Posebno se je razpasla krivična denunciacija, ki je do zadnjega časa delala bolj skrivoma. Garajoče delavstvo se mnogokrat po krivici šikanira od strani predpostavljenih. Pri opravljanju dela se delajo izjeme pri posameznih. Ostalemu delavstvu se pa ubija veselje do dela. Izkušeni delavci celo pravijo, da pri drugih podjetjih ni tako. Ob priliki požara, ki je nastal preteklo leto radi neke neprevidnosti, je bila od strani ravnateljstva izdana stroga prepoved radi kajenja. Dostavljamo, da ogenj ni nastal zaradi cigarete. Zato smatramo, da je to samo šikanira za delavstvo, ker se prepoved izvaja samo nad delavstvom. — Podjetje je pred par leti nastavilo dva kontrolorja in sicer predelavca M. Strugarja in bivšega orožnika T. kot nadomestilo nočnih čuvajev. Omenjena imata nalogo vsestransko paziti na slučajne nevarnosti obrata in na delavstvo, da ne zadremlje pri napornem delu. Slučajno se pripeti, da kak delavec pri nočnem delu trenutno pokima z glavo. Kazen mu je zagotovljena. Ne verujemo pa, da bi bilo spajanje dovoljeno pazniku. Zato vprašamo g. ravnatelja, kakšna je bila in kako se je izvršila kazen za njihove dokazane in ponavljajoče se prestopke. Menda sta pozabila kaj je delo? —

Letošnje leto je bila vsaka politika od strani vodstva tovarne prepovedana v obratu. Zato smo mnjenja, da bi morala ta tudi pri orjunaško orijentiranih odpadti. V kolikor smo informirani bo tovarna svojo krizo v poletju odstranila in produkcija se bo zopet normalno razvila. Nekaterim zastojkarjem, ki skačejo okrog Kristanove Delavske politike se še menda vedno vsiljuje želja boljšega mesta. Dasiravno so izgubili ves upliv med delavstvom, hočejo s krivičnim denunciranjem izpodkopavati poštenim in marljivim delavcem zaslužek. Višja stopnja je res vedno lepša. Taka je splošna govornica. Pripomniti moramo, da je precej dobrih in poštenih delavcev radi krivičnih denunciacij od strani takih elementov že uničenih v svoji eksistenci. Ako take stvari ne bodo prenehale, bomo začeli dotičnike javno razgaljati. Materiala je dovolj. Sicer se še povrnemo nekoliko na slična vprašanja. — Gospod ravnatelj, da ste strokovnjak vemo, zato tudi tukaj napravite red! Sicer bomo našli še drugo pot za ozdravljenje teh in sličnih šikan. Delavstvo hoče kruha in graditev stanovanj. — Da bodo pa take in slične šikane čim prej odpravljene, moramo biti vsi organizirani v proletarski organizaciji in neprestano voditi borbo proti skupnemu sovražniku. Zatorej na delo!

Poplava v Mežiški dolini.

Vihar, ki je divjal 29. oktobra po celi Sloveniji je bil tudi usodepoln za Mežiško dolino. Meža je narasla tako, da je polomila mostove in zasula ceste. Jez, ki ga je zgradil rudnik ni mogel požirati naraščajoče vode in drugih predmetov, ki jih je voda s seboj potegnila. Voda je tudi podrla tri barake, kjer so stanovali rudniški delavci. 17 družin, okoli 60 oseb je skoro

ob vse svoje imetje. Proletarski občinski odborniki so takoj nesrečnežem skočili na pomoč, da so še rešili, kar se je dalo rešiti. G. Troha in g. Stopar, gostilničarja v Mežici, sta zelo urno pomagla pri reševalni akciji in dala sta tudi hlapec in voz na razpolago.

Vseh 17 poplavljenih rodbin je občinski odbor nastanil v stari šoli in preskrbel vsem tudi za potrebno goroko prehrano. Izredna občinska seja, ki se je vršila v nedeljo 31. oktobra je sklenila darovati poplavljenecem 100.000 Din in naj se izvoli odbor, ki naj preceni vso efektivno škodo prizadetih. 8 dni, dokler ne bodo štedilniki na razpolago bo pa občina skrbela za prehrano vseh prizadetih. Tako dela proletarska občina, čeprav ji je veliki župan že septembra ustavil doklade. Seveda z razpustom je stvar drugačena, zdaj so poplavljeni ostali brez pomoči.

Naročniki! Organizirajte se, da boste prejeli tudi »Socialdemokrata«, ki je le za člane!

12. XI. 1926. — 2400.

Svetnikov ljubih broj poznam,
Martina pa najbolj čislam,
ob goski vinca je točaj,
potem pa pride »BUDDHA« čaj!

Izšla je BLASNIKOVA VELIKA PRATIKA

za navadno leto 1927,
ki ima 365 dni.

»VELIKA PRATIKA« je najstarejši slovenski kmetijski koledar, koji je bil že od naših pradedov najbolj vpoštovan in je še danes najbolj obrajtan.

Letošnja obširna izdaja se odlikuje po bogati vsebini in slikah. Opozarjamo na davčne epise, koje mora vsak čitati, da be vedel, kaj smo plačevali nekda, kaj in koliko mora plačevati danes slasti Slovenija.

Dobi se v vseh trgovinah po Sloveniji in stane 5 dinarjev. Kjer bi je ne bile dobiti, naj se naroči po dopisnici pri

J. BLASNIKA NASLEDNIKIH
tiskarna in litografski zavod
Ljubljana, Breg št. 12.

Kdor oglašja v „Napreju“, ta ima siguren uspeh!

Kdor inserira v drugih listih, v „Napreju“ pa ne, ta sam dovolj jasno pove, da ne mara odjemalcev iz delavskih vrst. V vaših rokah je kakšno **inseriratno politiko** delajo trgovci. — Trgovci so bolj navezani na Vas, nego Vi nanje!

Vsi k „AMERIKANCU“ v Celje

odeje (koutre) od	Din 140— naprej
štofaste moške obleke od	Din 400— naprej
štofaste fantovske obleke od	Din 100— naprej
cajgaste moške obleke od	Din 150— naprej
cajgaste fantovske obleke od	Din 80— naprej
cajgaste hlače od	Din 45— naprej
moške kape, štofaste od	Din 30— naprej
drukatno od	Din 9-50 naprej
belop l.	Din 10— naprej

Ostanki po lastni ceni.

V zalogi velikanska izbira štofov, cajgov, svilenih robcev, predpasnikov, srajc, otroških oblek ter vsakovrstnih nogavic.
Ako res hočete štediti in poceni kupiti, potem se prepričajte in pridite k Amerikancu v Celje, pri farni cerkvi.

Triko-perilo

za moške, žene in otroke, volna v raznih barvah, rokavice, nogovice, dokolenice, nahrbtniki za šolarje in lovce, dežniki, kloti, šifoni, žepni robci, palice, vilce, noži, škarje, potrebščine za šivilje, krojače, čevljarje, brivce

edino le pri tvrdki
Josip Petelinc
Ljubljana
blizu Prešernovega spomenika
Najnižje cene!
Na veliko in malo!

POZOR! Zopet znižane cene! Josip Šlibar POZOR! Zopet znižane cene!

Ljubljana, Stari trg 21, — poleg Zalaznika

Kontenina rujava Din 7-, 10-, 12-	Angleški poplém	Čisto volneno blago za ženske široko
Kontenine za rjuhe Din 27-, 29-, 34-	za bluze in srajce Din 36-, 40-, 45-	110—130 cm Din 40—, 70—, 120—
Angleški šifoni Din 12-, 15-, 19-	Različno blago	Prima moški štofi, lodni, kamparal in drugi Din 90—, 200—, 300—
Robci, tuat Din 48-, 70-, 90-	za ženske obleke Din 9-, 16-, 32-	

Vsako sredo in soboto prodaja ostankov.

Tvornica dežnikov in solnčnikov L. MIKUŠ, LJUBLJANA Mestni trg šte. 15

prporoča svojo bogato zalogo dežnikov v kakršnikoli velikosti po najnižji cenl.

PERILO IN OBLEKE

platno, sukno, plavino, volneno blago, nogavice, naramnice, robce, kravate, predpasnike, posteljno perilo, itd. kupite najboljšie pri tvrdki

I. N. Šoštarič
MARIBOR: Aleksandrova cesta šte. 13.

UČITELJSKA TISKARNA

Ljubljana, Frančiškanska ulica šte. 6

registrovana zadruga z omejeno zavezo.

Tiskovine za šole, županstva in urade, najmodernejšie plakate in vabila za veselice, letne zaključke. Najmodernejšia uredba za tiskanje časopisov, knjig, brošur itd.

Stereotipija.

Litografija.